

Aplicarea barcodării și retroconversia în biblioteci

Snejana ZADAINOVA, *bibliotecar serviciul LLS BȘU*

Să presupunem că doar cei inițiați știu cum a apărut barcodă. Este oportun în acest sens să dăm câteva date despre apariția barcodei. Există mai multe versiuni demne de atenție. Astfel, la sfârșitul anilor '50, un inginer, angajat în domeniul transportului feroviar și care se ocupa de sortarea vagoanelor, identificând numerele lor și urmărindu-le deplasarea ulterioară, a propus următoarea idee: numerele vagoanelor să fie iluminate de proiectoare și numărate cu ajutorul fotoelementelor. Pentru simplificarea identificării, el a propus să se noteze numerele nu doar cu cifre, ci printr-un cod special care ar consta din niște bare roșii și albastre și care ar fi desenate pe peretii vagoanelor, într-un dreptunghi cu lungimea de o jumătate de metru. Este de remarcat faptul că numărarea acestor barcode era posibilă chiar și când trenul se deplasează cu viteză de 100 km/oră. Mai târziu, în 1968 el a înlocuit proiectoarele cu o rază laser bine focalizată, fapt ce a redus considerabil consumul de energie. Drept rezultat, s-au redus atât dimensiunile semnelor marcante, cât și cele ale mecanismului de scanare.

Cu timpul, barcodarea a început să fie aplicată și în comerț, iar mai târziu și în alte domenii, inclusiv în biblioteci.

Ce este barcodă? Barcodă se definește ca dispunerea consecutivă a barelor albe și negre, care oferă informația accesibilă numărării cu mijloace tehnice. În afară de aceasta, sub barcodă, poate fi amplasată decodarea printr-un șir de cifre. Elaborarea barcodei se face cu ajutorul unor programe

speciale. Se creează o consecutivitate unică, irepetabilă, care, în ultimă instanță, este un pașaport al documentului marcat.

Numărarea barcodei se face cu ajutorul a diverse sisteme optice, care funcționează pe baza măsurării intensității luminii reflectate de fâșiile alb - negru. Aceste fâșii și spații albe ale reprezentării grafice a barcodei sînt foarte ușor citite de un dispozitiv special – scannerul.

În prezent, barcodarea se aplică în multe biblioteci. Barcodarea poate fi implementată în orice bibliotecă care dispune de sistemul IAB, computere și imprimante, fiind nevoie de cheltueli financiare însemnate. Tehnologia barcodării are perspective enorme de aplicare în biblioteci.

Tradițional, etapele implementării barcodării sînt următoarele :

1. Implementarea SIAB – sistemului informațional automatizat al bibliotecii;
2. Pregătirea fondului – confruntarea cu catalogul electronic;
3. Tipărirea barcodei;
4. Aplicarea barcodei pe cărți.

Barcodarea se instrumentează în Biblioteca noastră de mai mult timp. Toți studenții din anul I - IV dispun de permise de intrare cu barcodă, iar aceasta înseamnă că orice informație despre cititor o putem obține prin descifrarea barcodei de pe permisul de intrare.

Pentru a putea împrumuta cărți într-un timp util, este necesar ca tot fondul bibliotecii să fie introdus în catalogul electronic,

să fie aplicate barcodele.

În serviciul LLS aproximativ 70 la sută din tot fondul are barcode. Sînt barcode, în primul rînd, cărțile, manualele care sînt solicitate cel mai frecvent. Se face acest lucru pentru a se trece cît mai urgent la deservirea automatizată.

Se constată un raport de necesitate între barcodare și retroconversie, deoarece nu tot fondul Bibliotecii noastre este introdus, deocamdată, în catalogul electronic. Din aceste considerente, atunci cînd alegem cărțile pentru barcodare, le confruntăm numai decît cu catalogul electronic și, dacă cartea respectivă nu este introdusă, o înregistrăm.

Reușita retroconversiei catalogului depinde, în mare măsură, de etapa de pregătire pentru acest proces și de dirijarea proceselor tehnologice.

Conversia retrospectivă a cataloagelor existente în formă electronică se efectuează pentru facilitarea accesibilității lor, indiferent de locul de aflare a utilizatorului și de timpul de adresare, pentru asigurarea noilor posibilități de căutare și integrare a datelor bibliografice. E de remarcat că lipsa unui catalog electronic complet în calitatea sa de aparat informațional de căutare a notițelor bibliografice despre toate documentele pe diferite suporturi, constituie dificultăți suplimentare în realizarea acestor proiecte. Astfel, este nevoie ca, pe parcursul pregătirii copiilor electronice ale documentelor din fondul bibliotecii, să se formeze anumite semne privind așezarea lor la moment în catalogul electronic. Această circumstanță subliniază necesitatea urgentării soluționării problemei retroconversiei.

Pot fi evidențiate următoarele principii generale ale retroconversiei cataloagelor:

1. Informația se introduce în forma, în care se află pe originalul fișei;
2. În notița bibliografică nu se introduce nici o informație suplimentară;
3. Se pot obține unele elemente ale

descrierii din datele ce se conțin în varianta tradițională.

Pentru efectuarea retroconversiei se impune pregătirea unei instrucțiuni clare și detaliate: trebuie să fie descrise datele convertirii pentru fiecare cîmp, prezentarea lor pe fișe și regulile de trecere în format electronic. În special, urmează a fi descrise:

1. Regulile de introducere a simbolurilor;
2. Regulile de distribuire a informației pe cîmpuri și subcîmpuri, în special în baza unor caractere formale;
3. Regulile transformării standard a cotelor, codurilor în forma însemnării de mașină (de ex., cotele de păstrare).

Se cunosc diverse combinații ale mijloacelor retroconversiei cataloagelor:

1. Trecerea în formă de mașină a însemnelor bibliografice nemijlocit de pe fișe sau de pe carte;
2. Scanarea fișelor cu scopul creării modelelor de mașină pentru crearea ulterioară a însemnărilor bibliografice de mașină;
3. În cazul prelucrării fișelor de catalog tipărite se face identificarea optică a simbolurilor și unificarea însemnărilor, conform unui format standard al bazei de date, manual sau automat;
4. Pregătirea prealabilă a copiilor fișelor bibliografice pe microfîșe, scanarea lor cu scannere speciale și, ulterior, prelucrarea lor manuală sau automatizată.

În ultimul timp, în practica internațională este răspîndită scanarea fișelor de cataloage din pachetul care este amplasat în dispozitivul de recepție. În rezultatul scanării, în memoria computerului se formează masive în formă faximilă ale părților recto și de regulă ale părților verso ale fișelor. Cotele de viteză modernă a scanării sînt foarte înalte. Este important faptul că modalitatea respectivă de copiere a fișelorlor catalogului soluționează problema asigurării integrității informației bibliografice fixate în catalog. Mai mult decît aîft, următorul pas ar fi prelucrarea nu a fișelor din lădițe, ci a imaginii lor de pe purtătorii de infor-

mație în mașină.

Descrierea succintă, prezentată mai sus, a tehnologiilor demonstrează, în particular cât de complicat este procesul profesional de retroconversie a cataloagelor.

Ce ne oferă barcodarea și retroconversia?

1. Barcodarea ne oferă posibilitatea de a nu introduce numerele de inventar sau numerele permiselor de intrare manual prin intermediul tastierei, ci de a încredința aceasta dispozitivului de numărare a barcodelor de pe permise și cărți, ceea ce sporește operativitatea deservirii, exactitatea introducerii informației;
2. Barcodarea ne oferă posibilitatea renunțării la formularele tradiționale de cititor și a trece doar la utilizarea computerului;
3. Introducerea în computer a datelor despre cititor;
4. Renunțarea la permisele tradiționale de citi-

tor (de hârtie) și utilizarea cartelelor de plastic;

5. La scanarea permisului de cititor apare un formular virtual în care se scanează barcodul cărții și se stabilește automat termenul de restituire, inclusiv, se poate prelungi termenul de utilizare a cărții;

6. Sistemul automatizat de deservire le permite bibliotecarilor să soluționeze mai ușor întrebările ce apar la depășirea termenului de restituire a literaturii;

7. Funcționează un sistem unic de interdicție a deservirii restanțierilor în toate subdiviziunile;

8. Retroconversia permite utilizatorului să găsească cu ajutorul computerului informații despre orice carte ce se află în fondul bibliotecii.

Bibliografie consultată:

1. Бузников, С. Е., Кафафов, А. А., Системы и устройства штрихового кодирования. М., Знание. 1990. 64 с.
2. Левченко, И.Г. Инновационная деятельность библиотеки университета : некоторые аспекты и проблемы. [On-line], [12.05.2006]. Accesibil pe Internet : <URL : www.library.isu.ru>
3. Использование технологии автоматической идентификации документов. [On-line], [03.05.2006]. Accesibil pe Internet : <URL : www.librarian.fio.org>
4. Как осуществляется штриховое кодирование книг и периодических изданий. [On-line], [04.05.2006]. Accesibil pe Internet : <URL : www.gsi.ru.org>